

NORDISKE

2 - APRIL 2023

FORENINGEN
NORDEN
Meget mere NORDEN

Niels Hausgaard
om Norden:
Det er godt at
være rummelig

Nordiske medier aktiverer nordiske unge

Foreningen Norden bidrager i et nyt samarbejde til at sætte fokus på mediernes betydning for den demokratiske dannelse i et nordisk perspektiv.

De nordiske demokratier er stærke. Og vi har et stærkt samarbejde mellem de nordiske lande. Men demokratiet er ikke en selvfølge; der skal hele tiden arbejdes på at udvikle og styrke det. På samme måde skal der arbejdes på at styrke det nordiske samarbejde.

Det er baggrunden for, at vi i Foreningen Norden har engageret os i et samarbejde med Danske Pressepublikationers Kollektive Forvaltningsorganisation, der foreløbig har resulteret i en konference i marts om 'demokrati, medier og tech i et nordisk perspektiv'. Her satte vi ikke mindst søgelyset på de unges brug af medierne i de nordiske lande og behovet for, at flere bruger medierne til at engagere sig i den offentlige debat.

Medierne er afgørende for den demokratiske dannelse og vores muligheder for at deltage aktivt i demokratiske beslutninger. Her spiller de sociale medieplatforme en større og større rolle - ikke mindst i forhold til de unge. Dertil kommer, at vi har brug for at udvikle en nordisk offentlighed via medierne, der kan styrke den demokratiske dialog, debat og information på tværs af landegrænserne i Norden.

I Foreningen Norden vil vi følge op på konferencen bl.a. ved i højere grad at bruge vores egne digitale platforme til information og dialog om nordiske forhold.

Lars Barfoed
Formand

Glimt fra repræsentantskabsmødet i Aabenraa i 2021. Formand Lars Barfoed engageret i samtale, mens næstformand Marion Pedersen og nuværende generalsekretær Christian Lagoni anes i baggrunden. Foto: Maria Tuxen Hedegaard.

Foreningen Norden samles i Danmarks gamle hovedstad

Viborg blev grundlagt for 1000 år siden og var stedet, hvor landstinget hyldede de danske konger helt frem til 1660.

Lørdag d. 13. maj mødes omkring 100 repræsentanter fra Foreningen Nordens 90 afdelinger i Viborg.

Årsagen er repræsentantskabsmødet på Golf Hotel, men allerede fredag mødes mange til historisk udflugt til De fem Halder.

De fem Halder består af borgruiner og herregårdsmiljø i et af Danmarks smukkeste naturlandskaber mellem Dollerup Bakker og Hald Sø. Navnet 'De fem Halder' dækker over de fem synlige levninger, som kan opleves ved Hald Sø: Gammel Hald, Valdemars Skanse, Hald Slot, Daas Herregård og Hald Hovedgård.

På foreningens intranet for tillidsvalgte findes dagsorden, beretning, regnskab, budgetforslag, strategiudkast og mange andre dokumenter.

NORDISKE

Foreningen NORDEN

Vandkunsten 12,
1467 København K.
Telefon: 35 42 63 25,
mail: landskontoret@foreningen-Norden.dk,
www.foreningen-norden.dk

Landsformand: Lars Barfoed
Generalsekretær: Christian Lagoni

Protector:

Hendes Majestæt
Dronning Margrethe II

NORDISKE - foreningens magasin

Redaktion: Esben Ørberg,
ansvarshavende redaktør,
Telefon: 27 25 80 40,
redaktion@foreningen-norden.dk.

Grafisk tilrettelæggelse:

Pia Alø Visser, Stibo Complete.

NORDISKE udkommer i januar, april, juni og oktober.

Næste nummer omdeles i ugen fra den 12. juni.

ISSN: 0901-4950.

Tryk: Stibo Complete a/s.

Forsidefoto: Claus Bonnerup, Ritzau/Scanpix..

Medlemskab: Du bliver medlem for 305,- om året, 400,- for en husstand, 205,- for pensionist og 250,- for pensionistpar.

Skriv til os. Se vores adresse til venstre her på siden. Eller meld dig direkte ind:

www.foreningen-norden.dk/medlemsformer-og-kontingenter/

Optimistisk og ambitiøs – med stærkt mandat i ryggen

Hun har fået et stærkt og målbart mandat af de nordiske regeringer. Mød Nordisk Ministerråds nye generalsekretær, Karen Ellemann, som vil udfordre konsensus-tænkningen; hun vil have uenigheder på bordet og opstille målbare mål.

Da Karen Ellemann blev udnævnt til generalsekretær for Nordisk Ministerråd blev hun ganske vist af mange betegnet som en topkvalificeret sværvægter til jobbet. Men lykønskningerne blev overdøvet af to shitstorme. Den ene fordi hun løb af pladsen som genvalgt folketingsmedlem. Den anden fordi hun tidligere havde sammenlignet Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd med en 'papirtiger' og en 'kaffeklub,' som burde nedlægges.

Den tidligere minister og – ikke at forglemme – tidligere formand for Foreningen Norden sidder i

dag i sit nymalede, lysegrå hjørnekontor i Nordens Hus Ved Stranden i København og ser direkte over på Christiansborg, som har været hendes arbejdsplads gennem de seneste 15 år.

Selvom interviewet med Ellemann ikke skal handle om hende som person, bliver vi hurtigt enige om, at Nordiskes læsere må have mulighed for at høre hendes egen version af tiden lige før og efter udnævnelsen. Den korte version lyder:

- Jeg søgte to job – og fik dem begge. Så det var ikke noget fravalg af pladsen som folketingsmed-

Karen Ellemann møder Islands statsminister Katrín Jakobsdóttir under FNs kvindekonference i New York i begyndelsen af marts. Foto: Andreas Omvik, norden.org.

Det er Karen Ellemanns mål at besøge de 12 samnordiske institutioner under Nordisk Ministerråd indenfor hendes første 100 dage i stolen. Her er hun hos Nordregio i Stockholm i januar. Foto: Martina Huber, norden.org.

lem for Venstre, men et tilvalg at sige ja til Nordisk Ministerråd. Jeg ville dem begge, men allerhelst Nordisk Ministerråd.

Nordisk ballast

Inden vi får den lidt længere version er det værd at notere, hvad der kunne tale for at Karen Ellemann søgte jobbet som generalsekretær. Erfaringen tæller blandt andet seks ministerposter, herunder to perioder som minister for nordisk samarbejde - 2010-11 og 2016-18, gennem fire år medlem af den danske delegation ved Nordisk Råd samt formand for Foreningen Norden fra 2013-15. Socialdemokraten Mette Frederiksen lagde da også vægt på Karen Ellemanns 'store erfaring fra det nordiske samarbejde', da Statsministeriet offentliggjorde udnævnelsen d. 14. november.

- Jeg så jobopslaget i Ministerrådets nyhedsbrev sidste sommer og kunne mærke, at det nordiske samarbejde stadig stod højt i min bevidsthed. Jeg talte ikke med nogen om det, heller ikke min egen bror, Jakob, da jeg i august søgte og gik igennem

en række test og samtaler i regi af rekrutteringsbureauet Mercuri Urval.

- Naturligvis var det et dilemma, fordi et folketingsvalg rumlede i kulissen. Jeg havde et fantastisk job og var tillige Folketingets 1. næstformand. Derfor genopstillede jeg også og blev valgt. To uger senere fik jeg så den formelle udnævnelse af den norske samarbejdsminister Anne Beathe Tvinerheim, som straks blev spurgt at Ekstra Bladet, hvordan man kunne give jobbet til én, som havde kaldt Nordisk Ministerråd for en kaffeklub, hvortil hun svarede: Det er derfor, vi har ansat hende!

Dårlig timing

- Men jo, fra mange sider var der kritik og meget hidsige reaktioner. Vel mest fra dem, som mente, at jeg svigtede vælgerne, ikke mindst de 8.700, som havde stemt personligt på mig. Til dem må jeg erkende, at det var pivedårlig timing. Men jeg fik en chance for at få verdens bedste job og mulighed for at sætte mere tempo på det nordiske samarbejde, siger Karen Ellemann, som tager lidt mere afslap-

pet på den kritik, som handlede om, at hun for år tilbage i en kronik i Berlingske blandt andet skrev:

'I min tid som minister for nordisk samarbejde var det en velkendt vittighed, at forskellen på en kamel og Nordisk Råd er, at en kamel kan knokle i 14 dage uden mad og drikke, mens Nordisk Råd kan spise og drikke i 14 dage uden at udrette noget nævneværdigt'.

- Vel var jeg kritisk over for tunge arbejdsgange, men min kronik var mest af alt en hyldest til det nordiske samarbejde. Og der er både gennemført reformer og sket væsentlige effektiviseringer siden. Det er jo trods alt ti år siden, at jeg skrev kronikken.

I dag er Karen Ellemann optaget af at sætte ambitioner for Nordisk Ministerråd i almindelighed og for det nordiske samarbejde i særdeleshed.

- Selvom jeg nu er embedsmand, har jeg store politiske ambitioner på vegne af min nye institution. Jeg er jo så heldig, at skiftende nordiske statsministre genbekræfter målet fra 2019 om, at Norden i 2030 skal være verdens mest integrerede og bæredygtige region. Det mål betyder, at Nordisk Ministerråd skal levere!

Ikke nødvendigvis altid konsensus

Efter snart tre måneder på posten er Karen Ellemann bevidst om, at denne levering ikke nås uden et opgør med den hidtil praktiserede konsensus-model.

- Det er en kultur, på godt og ondt, at det nordiske samarbejde er drevet frem af konsensus. Men det er også en hæmsko, at det tager så lang tid at tale sig til rette. Vi skal samtidig huske på, at det, at et land afstår fra at stemme, ikke udgør en hindring for at træffe beslutninger. Derfor siger jeg til embedsmandskomiteerne under de 11 ministerråd, at beslutninger godt kan tages, selvom samtlige lande ikke aktivt stemmer for. Kun på den måde vil selve ministerrådene få den beslutningskraft og skabe de resultater, som opnåelsen af den nordiske vision tilsiger.

Muligheden for at beslutte uden fuld enighed går hånd i hånd med endnu en forandring, som Karen Ellemann også vil tale for.

- Vi skal turde tage diskussioner og være uenige, uden at det skal opfattes som konflikt. Vi er jo dygtige demokrater med ambitioner og virkelyst. Der-

for skal vi også være gode til at lade vores egne opfattelser stå deres prøve. Det samme gælder for vores samfundsmodel. Både vores holdninger og vores samfundsmodel skal kunne tåle at blive tryktestede, siger Ellemann og lægger vægt på, at de gode nordiske samfund ikke er givne størrelser.

- Selvom vi er robuste i vores måde at indrette os på, ser vi i alle de nordiske lande og selvstyreområder tegn på polarisering – både i den ene og den anden retning. Derfor har vi ikke brug for stilstand. Vi skal dyrke, insistere, udvikle og passe på demokratiene.

Nordisk Ministerråd – i virkeligheden 11 råd

De nordiske statsministre har det overordnede ansvar for det nordiske samarbejde. I praksis er ansvaret for samarbejdet uddelegeret til de nordiske samarbejdsministre (MR-SAM) og til Nordisk Samarbejdskomité (NSK), som står for den løbende koordinering af det nordiske regeringssamarbejde.

Nordisk Ministerråd blev dannet i 1971 og er, sit navn til trods, i virkeligheden ikke ét, men flere ministerråd. Der findes i dag 11 konstellationer af fagministerråd samt samarbejdsministrenes ministerråd. Beslutninger i de nordiske ministerråd skal vedtages enstemmigt.

Formandskabet for Nordisk Ministerråd, som varer et år ad gangen, skifter mellem de fem nordiske lande. Det land, der har formandskabet for Nordisk Ministerråd, udformer et program, der fungerer som rettesnor for det nordiske samarbejde i årets løb, og leder møderne i løbet af formandskabsåret.

Sager i ministerrådene forberedes og følges op af embedsmandskomiteer, som består af nationale embedsmænd.

Ministerrådene og dertil hørende embedsmandskomiteer bistås i deres arbejde af Ministerrådets sekretariat. Sekretariatet ledes af generalsekretæren.

Nordens statsministre afholder årlige møder og mødes desuden i andre sammenhænge, f.eks. i forbindelse med EU-topmøder. Også de nordiske udenrigs- og forsvarsministre mødes regelmæssigt, dog uden for Nordisk Ministerråds regi.

Helsingforsaftalen fra 1962 er den grundlæggende samarbejdsaftale for det nordiske samarbejde.

Stærk vision i ryggen

Karen Ellemann vender igen tilbage til det mandat, som de nordiske regeringer har leveret ved at beslutte 2030-visionen. Med visionen i ryggen føler hun, at hun også som generalsekretær ankommer til Nordisk Ministerråd med et tilsvarende stærkt mandat.

Det mandat står hun nu i spidsen for at realisere – ihukommende hendes egen bemærkning om papirtigeren, som hun næppe vil blive glad for at få fæstnet til sin embedsperiode.

- Vi er i sidste periode af første del af visionsperioden. Fra 2025 skal handlingsplanen frem til 2030 føres ud i livet. Processen med at tilvirke de underliggende handlingsplaner skal have mange bidragsydere og være mindre topstyret end tidligere. Desuden skal vi have målbare mål.

- Jeg synes, at for få har ejerskab til visionen. Derfor vil jeg sikre, at en bred vifte af aktører bliver hørt op til den anden periode. Det gælder ikke mindst Foreningerne Norden, som jeg håber vil bidrage med input til den kommende handlingsplan. Mange andre vil heldigvis gerne levere til den inkluderende og veltilrettelagte proces, som skal drive det nordiske samarbejde.

Karen Ellemann er især imponeret af Foreningerne Nordens store skoleprojekt, Norden i Skolen.

- Jeg opfatter Foreningerne Norden som meget betydningsfulde aktører i det nordiske samarbejde. Foreningernes skolearbejde betyder, at tusindvis af skoleelever bliver præsenteret for deres naboer, som de lærer at forstå, og dermed forstår de også sig selv bedre. Skolen i Norden er et skoleeksempel på dannelse, demokrati og opfordring til ansvar. Og så måler projektet på sin egen formåen.

Mod til målbare mål

Netop det at opstille konkrete mål og målemetoder er vigtigt for den nye generalsekretær.

- Vi skal have mod til at arbejde med målbare mål. Et eksempel kan være pendlere over grænserne. Dem vil vi gerne have flere af, og så må vi jo dels vide, hvor mange, der er nu og dels, hvor mange vi ønsker skal pendle inden år 2030. Der er selvfølgelig risiko for, at vi ikke når målet i tide, men uden monitorering af udviklingen, giver visionen ikke reel mening.

Karen Ellemann er i dagene op til samtalen med Nordiske ved at forberede Nordisk Råds tema-session i Reykjavik midt i marts. Her skal hun overfor Nordisk Råd præsentere Nordisk Ministerråds rammer for den kommende handlingsplan, så

medlemmerne af Nordisk Råd bliver konsulteret i hele processen.

Dagen før samtalen er hun landet efter deltagelse i FNs Kvindekommission, UN Women i New York, hvor hun var moderator på en række paneldebatter med samlet set mere end 1000 delegerede fra 190 lande.

- Det var en stor en ny oplevelse for mig at styre en dialog af den størrelsesorden i et forum som bedst karakteriseres som kvindekommissionens folkemøde. De nordiske lande havde gennem ministerrådet organiseret flere minister- og ekspertpaneler og jeg mener godt, at vi kan tillade os at hævde, at Norden sætter stærke aftryk på UN Women. Det handler om at påvirke til øget ligestilling i alle led fra familien til den store verden. Det gør vi ved at have kvinders deltagelse for øje i enhver sammenhæng.

Mange nordiske huse

Karen Ellemann er i det daglige ikke blot chef for omkring 125 medarbejdere i Nordens Hus i København, men også ansvarlig for 12 samnordiske institutioner og tre baltiske kontorer, som er finansieret med godt en mia. kroner af de nordiske lande.

- Mit mål er at besøge alle de 12 samnordiske institutioner i løbet af mine første 100 dage. Jeg har besøgt de fleste og er allerede totalt overvældet af den viden og nytteværdi, der skabes rundt omkring. Jeg var for eksempel hos Nordregio i Stockholm, som forsker i og formidler inden for regional udvikling, landdistrikter og byudvikling. De arbejder på et imponerende højt niveau, som da også gør sig internationalt, og er en officiel forskningsenhed under EUs statistiske kontor Eurostat og som derfor også opnår midler fra EU.

Den nordiske regions store vægt

- Norden er jo heldigvis ikke et enten eller. Enten EU eller Norden. Nato eller Norden. Nej, vi samarbejder, hvor det giver mening og skaber nytteværdi. Jeg har simpelthen fået verdens bedste job, hvor jeg dagligt glæder mig over vores samarbejdsmodel. Nok kan og skal den forbedres, men vi er jo allerede i stand til at påvirke og agere på et niveau, der er langt over, hvad vores størrelse berettiger til. Uanset om samarbejdet udgår fra Nordisk Ministerråd eller parlamentarikerforsamlingen i Nordisk Råd. Det er værd at bygge på, lyder det fra generalsekretæren.

eø

- Vi skal turde tage diskussioner og være uenige, uden at det skal opfattes som konflikt, siger Ellemann. Her møder hun som nordisk minister den daværende formand for Foreningen Norden, Mogens Jensen (S) under et repræsentantskabsmøde i Foreningen. Foto: Jacob Carlsen.

Mandag d. 15. maj fra kl. 16 til 17:

Ellemann & Barfoed – i videosamtale fra Nordens Hus

De er mangeårige folketingsmedlemmer og tidligere ministre fra Venstre og Konservative. Nu har de forladt partipolitik, men mødes i en fælles sag: Norden og nordisk samarbejde.

Karen Ellemann som generalsekretær for Nordisk Ministerråd og tidligere formand for Foreningen Norden samt Lars Barfoed som foreningens nuværende formand.

Mød dem i en direkte debatsamtale transmitteret fra studiet i Nordens Hus i København.

Barfoed taler med Ellemann om udmøntningen af den nordiske vision 2030. Hvad skal der til for at nå målene og hvordan vil Ellemann skaffe midlerne og den politiske vilje, når det kommer til stykket?

Hvorfor hylder alle Norden, men gør så lidt i praksis? Hvad er vi fælles om?

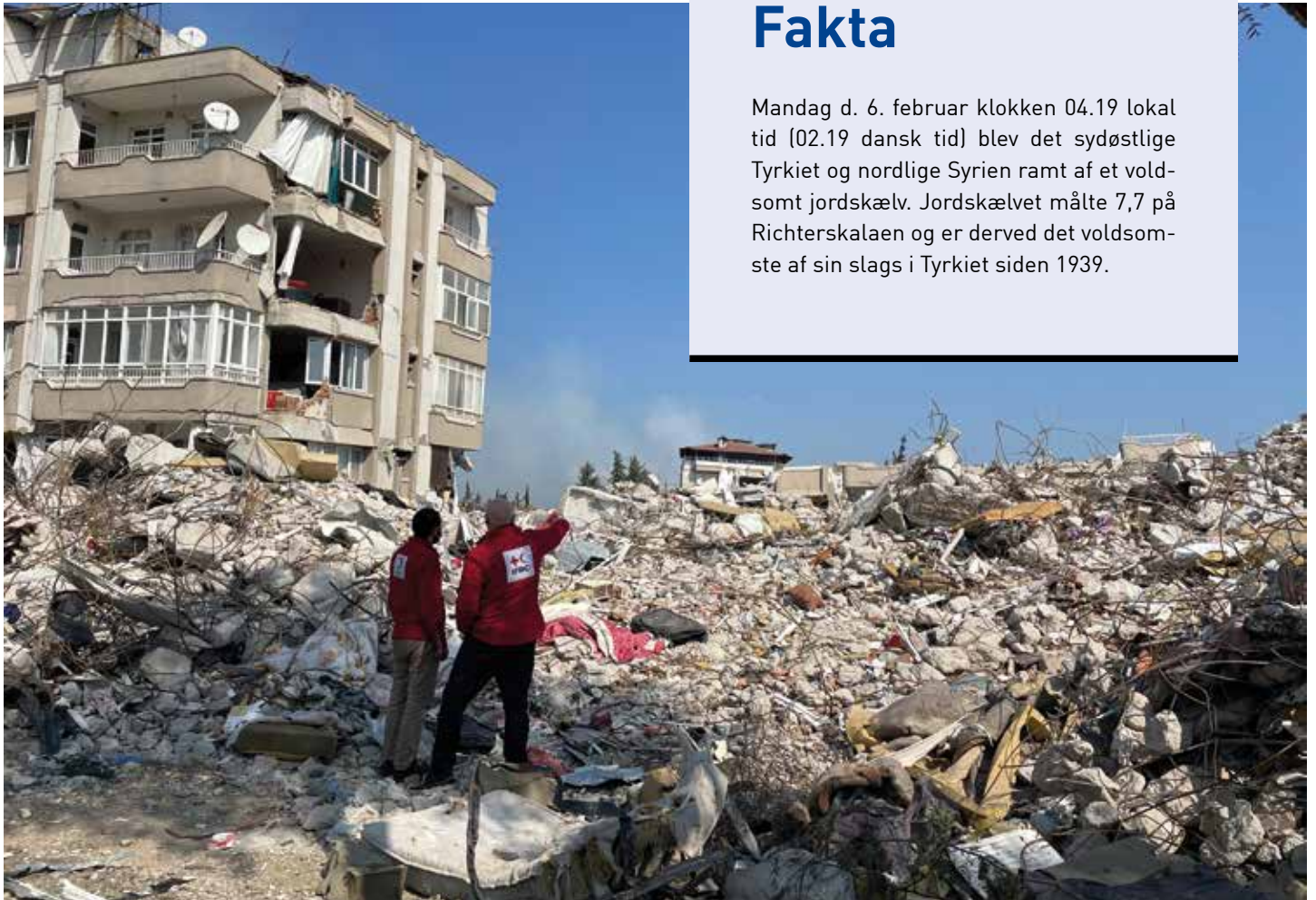
Er energi- og sikkerhedskrisen ved at genskabe 90'ernes nordiske skæbnefællesskab i Østersøen?

Samtalen varer en time og finder sted mandag d. 15. maj fra kl. 16 til 17.

Du kan også se med. Send blot navn og mail til: media@foreningen-norden.dk.

Vi sender dig et link i god tid inden begivenheden, så du kan logge dig på hjemmefra.

Fakta

Mandag d. 6. februar klokken 04.19 lokal tid (02.19 dansk tid) blev det sydøstlige Tyrkiet og nordlige Syrien ramt af et voldsomt jordskælv. Jordskælvet målte 7,7 på Richterskalaen og er derved det voldsomste af sin slags i Tyrkiet siden 1939.

Her ses resterne af en række beboelsesejendomme i Hatay-provinsen nær storbyen Antakya. Foto: Susan Malandrino.

Forbilledligt nordisk samarbejde om beredskab

Det nordiske samarbejde vokser sig større på beredskabsområdet. Umiddelbart før jordskælvet i Tyrkiet og Syrien åbnede et permanent nordisk sekretariat, som nærmest omgående fik sin ilddåb. Vi taler med chefen for internationalt beredskab i Beredskabsstyrelsen.

Når Jens Oddershede fortæller, hvordan d. 6. februar foregik, time for time, er det svært at forstå, at der ikke begås fejl eller udbryder bare en smule panik hos de danske myndigheder.

Men chefen for internationalt beredskab i Beredskabsstyrelsen fortæller med forbilledlig ro i stemmen om den mandag og tirsdag i februar, hvor

hjælpen til Tyrkiet ikke blot blev besluttet, men også sendt afsted.

Oddershede beretter her, hvad der skete bag kulisserne hos de involverede danske myndigheder i de to mest hektiske døgn fra mandag d. 6. februar klokken 02.19 dansk tid, mens det stadig var mørkt i Tyrkiet og Syrien.

- Der foregik en masse initiativer parallelt i de tidlige morgentimer, som demonstrerede et supergodt nordisk sammenhold, som – midt i tragedien – lover virkelig godt og tilskynder os til at gøre endnu mere sammen på nordisk plan.

- Vi er jo vant til at rykke hurtigt ud ved pludselige katastrofer. I Danmark er det især ved større brande, hvor det kommunale beredskab ikke slår til alene. Denne morgen blev det hurtigt afklaret, at det civile beredskab på nordisk plan skulle op i gear. Vi stod jo midt i orkanens øje rent beredskabsmæssigt og logistisk.

Tyrkiets behov afgjorde indsatsen

Oddershede fortæller, at det hurtigt stod klart, at Tyrkiets største behov var at få et såkaldt koordineringshold sendt ind. Holdet skulle sammen med et tilsvarende FN-hold koordinere den internationale assistance. Men for at et sådant hold overhovedet kan komme i gang, er der brug for kontor og it-

faciliteter. Og her kunne Norden byde ind med et TAST-modul.

TAST-modulet består af IT-udstyr, telekommunikation, printere samt logistisk personel. Modulet kan suppleres med telte, stole, borde, whiteboards.

- Allerede tirsdag sendte vi en forkommando afsted bestående af to danskere og de første fra EU. Torsdag morgen kunne et finsk fly lette fra Billund med udstyr og de øvrige af i alt 12 nordiske deltagere. Flyet blev pakket i Finland og fløj med de fire finner til Billund, hvor danskerne stod klar med det sidste materiel og resterende mandskab. De fire svenskere stod også på i Billund.

Da flyet landede i Tyrkiet, fulgte beredskabsholdet den EU-forkommando, som skulle danne koordinationsholdet på seks forskellige fysiske adresser. EU-folkene vidste allerede fra tyrkerne, hvor indkvarteringerne kunne sættes op, og dermed kunne de 12 nordiske kolleger straks blive fordelt i en operation, hvor de nordiske nationaliteter var blandet sammen.

Det nordiske hold til morgenbriefing i Tyrkiet. Foto: Beredskabsstyrelsen.

Styrelsen skal anmode om penge

Oddershede fortæller, at Beredskabsstyrelsen ikke selv råder over økonomiske midler i sådanne situationer, men skal hente accept i henholdsvis Udenrigs- og Forsvarsministeriet.

- Det kan lyde bureaukratisk, men jeg kan love, at i nødsituationer går der ikke mange minutter uden reaktion på mail eller andre kommunikationsformer. Det gælder også på nordisk plan, selvom beredskaberne er organiseret under forskellige ministerier. I Danmark hører vi under Forsvarsministeriet, i Sverige under en civilbeskyttelsesmyndighed under Forsvarsministeriet og i Finland og Norge under Indenrigsministerierne.

- Vores styrelsesdirektør, Laila Reenberg, har taget initiativ til et permanent nordisk sekretariat, som blandt andet skal følge op på ideer, hvis der skal justeres eller ikke sker nok. Sekretariatet er skabt, fordi vi de nordiske lande kan se nytten af at samarbejde tættere rent operativt. Og så kom d. 6. februar, hvor sekretariatet bestod sin prøve!

Oddershede fortæller, at nøgleordet i alle beredskabssituationer er koordination. D. 6. februar meldte Tyrkiet i løbet af få nattetimer ind i et særligt EU-styret it-system, som kun de nationale be-

- Vi har forpligtet os til at hjælpe hinanden i Norden, når der sker uforudsete hændelser. Derfor er vi også i gang med internt at opbygge et endnu tættere beredskab, siger Oddershede. Foto: Beredskabsstyrelsen.

redskabsmyndigheder samt EU og FN har adgang til. Det er her de konkrete behov bliver meldt ind og her man tilbyder sig.

Mobilt hospital doneret til Ukraine

- Tidligere har vi haft et eftersøgnings- og redningshold til rådighed, men det er nedlagt til fordel for et mobilt hospital, som er doneret til Ukraine. Men vi har også et certificeret TAST-hold, som vi bød ind med i den forventning, at Forsvarsministeriet og Udenrigsministeriet sagde ja, hvilket de da også gjorde straks. Vi får tre timer til at melde definitivt ind i en proces, hvor EU tager de bedst egnede. Det hele går lynhurtigt og vi fik sat et virtuelt fællesnordisk møde op. Her viste det sig, hvor meget det betyder, at vi har trænet sammen, hvilket vi allerede havde demonstreret under oversvømmelserne i Pakistan i august og september sidste år. Vi handlede hurtigt og koordineret.

- Jeg vil gå så langt som til at kalde vores nor-

diske samarbejde på civilbeskyttelsesområdet for forbilledligt i den proces, hvor vi sammensatte og fik afsendt holdet til Tyrkiet. Vi fik endda transporteret vigtigt materiel fra Sverige til FN sammen med vores transport.

Haga-samarbejdet lagde grunden

Rammerne for det nordiske beredskabssamarbejde er fastlagt i Haga-samarbejdet, som er en politisk besluttet aftale fra 2009. Formålet er at fremme det nordiske samarbejde om samfundssikkerhed og beredskab. Målet med det særlige nordiske samarbejde er at reducere landenes sårbarheder, forstærke den fælles reaktionsevne og opnå større fælles gennemslagskraft i Europa og i internationale sammenhænge.

- Vi har forpligtet os til at hjælpe hinanden i Norden, når der sker uforudsete hændelser. Derfor er vi også i gang med internt at opbygge et endnu tættere beredskab så at sige. Det handler især om at dele viden og rapporter om særlige emner. Det handler om nødkommunikation, som vi planlægger sammen med politiet, og så handler det om fælles praktiske regler for, hvordan vi tager imod hinandens medarbejdere i de forskellige lande, fortæller Jens Oddershede, som også lægger stor vægt på de personlige forbindelser mellem kolleger i de nordiske lande.

- Vi har især to vigtige fora, som er med til at styrke det nordiske beredskab. Det ene er vores årlige nordiske chef-kursus, som skifter værtsland årligt. Her tager direktørerne en mindre flok kolleger, erhvervsfolk og nøglepersoner i ministerierne med. Kurset har normalt en temadrøftelse. Senest, da vi var værtsland, handlede det om, hvad vi kan gøre sammen i Norden under klimaforandringerne.

- Vores styrelseschefer, direktørerne, mødes også alene en gang om året og har typisk også tid til en faglig udflugt. Dette møde gør virkelig stor nytte, ikke mindst fordi direktørerne bruger det til at forberede sig til EU-styrelsesmøderne. Hvis der er forslag på vej fra Kommissionen kan Norden måske arbejde sammen og støtte hinanden og vi er i det hele taget i stand til at skabe en nordisk stemme i EU, siger Jens Oddershede.

eø

50 år i EU:

Norden er at foretrække!

Niels Hausgaard er tryggere ved Norden end ved EU og han hævder endda, at Anker Jørgensen engang har betroet ham, at også han var ked af den måde, EU udviklede sig på. Vi taler med den danske national-troubadour om rummelighed, nordisk samhørighed og om hans indædte modstand mod centralisme.

Telefonen ringer: Dav, det er Niels Hausgaard!

Er det den rigtige Niels Hausgaard, når jeg at tænke, mens det går op for mig, at fire års forsøg på at få fat på den nordjyske entertainer og sanger nu er ved at lykkes – sådan helt ud af det blå.

Tak fordi du ringer, siger jeg, mens jeg forsøger at genkalde mig, hvorfor jeg i sin tid skrev til Hausgaard.

Jo, udgangspunktet var hans modstand mod EU og forsvar for Norden for 50 år siden. Og hans bopæl helt oppe ved Hirtshals, hvor de fleste må have et forhold til både Norge og Sverige.

Snakken falder hurtigt i hak og mit eneste problem er koncentrationen, fordi Hausgaard er lige så lun og underfundig i telefonen, som på en scene, så jeg skiftevis smiler og smågriner – mens kuglepennen bliver varmere og varmere.

Hausgaards nøgleord

Det går hurtigt op for mig, at der er ét bestemt ord, som går igen, når Hausgaard taler om mennesker og vores samkvem. Det er udsagnsordet 'at kunne rumme'.

- I Norden forstår vi hinandens særheder. Vi kan rumme dem, fordi vi har en familiefølelse i Norden, en følelse som jeg ikke har med Tyskland eller Frankrig, siger Hausgaard og peger på det historiske aspekt mellem de nordiske lande.

- Vi har en fælles historie, og selvom Margrete I var lidt hård ved de andre, blev der for flere hundre-

de år siden skabt så mange forbindelser i Norden, at vi stadig oplever et slægtskab. Rummelighed er et af flere kendetegn ved slægten.

Den 78-årige Niels Hausgaards egen rummelighed er legendarisk. I 52 år er han sluppet godt afsted med at blande dybt alvorlige og foruroligende sager i vores samfund med det morsomme og direkte latterlige. Kernen i Hausgaards arbejde er, hvad han kalder 'vores fælles skæbne'.

Denne fælles skæbne rækker også over til vores nordiske naboer, i hvert fald til nordmændene, mener Hausgaard, som har et stort publikum i Norge.

- Skæbnefællesskabet deler vi især med den sydligste del af Norges fem landsdele, Sørlandet, hvor mange af mine ting er oversat og udgivet på norsk. Sørlandet og Vendsyssel, hvor jeg bor, er tæt forbundne. Gennem århundreder har der været skudehandel mellem landsdelene og i nyere tid har havnen i Hirtshals betydet meget for samhørigheden.

Gammeldags nordmænd, lidt for hurtige danskere

- Vi har en mentalitetssammenhæng med nordmænd. Selvom vi nok synes, at de er lidt gammeldags, så har de ret i, at vi danskere meget hurtigt, måske lidt for hurtigt, er til fals for alt, hvad der er nyt. Vi er meget mere omstillingsparate end nordmændene.

- I Norge skal man ikke lave sjov med 1814, hvor Norge jo blev løsrevet fra Danmark. I Norge er man kede af at have været dansk! Det blev jeg overbevist om, da jeg skulle lave noget for den norske statsradiofoni NRK, hvor jeg sagde, at 'Norge var jo dansk, så vi ligner hinanden'. Men den bemærkning blev aldrig udsendt!
Foto: Claus Bonnerup.

Hausgaard er stadig indigneret over, at Danmark i 1973 blev optaget i EF under, hvad han mener, var falske forudsætninger. - Jeg drømte ikke om, at nogen i den grad ville tage røven på os! De sagde, at det handlede om dansk landbrugs salg af flæsk og mejerivarer. Men i virkeligheden handlede det om en union. Foto: Mette Kramer Kristensen.

- Vores humor er ret ens, og vi er grundlæggende positive over for hinanden, siger Hausgaard, men peger alligevel på et par punkter, hvor den norske ømfindtlighed kommer til udtryk.

- I Norge skal man ikke lave sjov med 1814, hvor Norge jo blev løsrevet fra Danmark. I Norge er man kede af at have været dansk! Det blev jeg overbevist om, da jeg skulle lave noget for den norske statsradiofoni NRK, hvor jeg sagde, at 'Norge var jo dansk, så vi ligner hinanden'. Men den bemærkning blev aldrig udsendt!

- Men det er jo småting, som vi sagtens kan rumme. Det er jo sjovt! Ligesom det norske sprog. Nordmændene prøver jo at stave forkert, så de på den måde kan lægge lidt afstand til os danskere.

Hausgaard indrømmer gerne, at han i hvert fald én gang er krøbet i skjul under det norske flag.

Gemte sig under norsk flag

- Vi var sydpå under Muhammedkrisen i 2006 og heldigvis havde jeg en trøje med det norske flag på det meste af tiden, så muslimerne ikke opdagede, at vi var danskere og derfor så skævt til os. De kunne jo ikke høre forskel!

Selvom Niels Hausgaard for 50 år siden var en central skikkelse i den danske modstand mod Fællesmarkedet, har han i dag en særlig grund til at ønske nordmændene med i EU.

- Det hæmmer jo samarbejdet, at de ikke er med. Det ærgrer mig, at det er så besværligt at

handle med Norge. Jeg har et stutteri og ved alt om besværet med at få dyrene over grænsen, siger Niels Hausgaard - uden at han dog af den grund ser på dagens EU med milde øjne.

Han er nemlig stadig indigneret over, at Danmark i 1973 blev optaget i det daværende EF under, hvad han mener, var falske forudsætninger.

- Jeg drømte ikke om, at nogen i den grad ville tage røven på os! De sagde, at det handlede om dansk landbrugs salg af flæsk og mejerivarer. Det var debattens hovedemner og noget politikerne mente, at vi kunne overskue. Men i virkeligheden handlede det om begyndelsen til en union. Anker lovede, at det ville blive et snævert samarbejde, men jeg tror ikke engang, at han selv var klar over, at han gav en blankocheck til en voldsom centralisme. Sådan forstod jeg det i hvert fald på ham, da vi mange år senere talte sammen. Han havde det ikke godt med udviklingen af EU.

Norden har rette størrelse

- Dengang pegede jeg på, at en nordisk union ville være langt bedre. Den ville jeg have været meget tryggere ved af den simple grund, at de nordiske lande har en størrelse, som bedre egner sig til demokrati. Jo større en sammenhæng, jo mere må man leve med flertalsstyre. Nej, det gode demokrati er, hvor de enkelte føler et ansvar, og det kan man ikke føle for EU. EU er for stor og er for centralt styret. I Norden er vi naboer, vi kender hinanden og har derfor tillid til hinanden.

Den unge Niels Hausgaard var overhovedet ikke politisk vakt, da han blev frontfigur i EF-modstanden i begyndelsen af 1970'erne - tværtimod.

- Jeg var faktisk ret skeptisk over for politik. Jeg troede ikke på, at det kunne lykkes at forandre ved at involvere sig. Og vi havde da heller ikke held med at holde Danmark uden for centraliseringen. Men det ændrer ikke ved min grundlæggende modstand mod centralisme. Man siger, at modsætningen til demokrati er diktatur. Men nej, diktatorer kan fjernes. Når først centralismen har bidt sig fast i samfundet, så er den ikke til at komme af med.

Hausgaards tid i politik

Niels Hausgaard tænker med varme tilbage på 70'ernes politiske samling mod EF - og for Norden.

- Vi ønskede en nordisk union og vi var mange. Jeg husker ikke mindst samarbejdet med nyligt afdøde Ib Christensen fra partiet Retsforbundet og den måske sidste overlevende modstandsmand,

98-årige Knud Christensen her fra Hirtshals, som jeg stadig har kontakt med.

Med årene er Niels Hausgaard blevet folkeeje med sine sange og underspillede komik - leveret med en humoristisk og lun blanding af menneskekundskab og samfundssatire - og hans egne politiske tilbøjeligheder er gemt af vejen mellem linjerne.

Hvor mener du, at nordisk samarbejde i dag har størst berettigelse?

- Jeg rejser meget i Norden, især fordi jeg handler med heste. Jeg tror, at der er mange andre i Norden, som mener at vi er lidt svære at samarbejde med i Danmark. Måske fordi vi har blikket rettet mod USA. Vi minder om hollænderne, som jo er de bedste til engelsk i Europa - bortset fra englænderne selv.

- Men det til trods, så mener jeg, at vi kulturelt kan komme hinanden endnu nærmere i Norden. Også her trækker historien os sammen og vi har stærke musikalske fællestræk. Den stærkeste tradition findes vel i Sverige med digteren og visesangeren Bellman i front. Selvom han døde for snart 230 år siden, er han grundlægger af en stor og levende nordisk tradition. På niveau med Robert Burns, som jo nærmest er stamfader til den skotske folkemusik, som minder om den nordiske.

Vreeswijk for stor til danskerne

- Jeg turnerede med den store svenske troubadour Cornelis Vreeswijk i Danmark, hvor vi delte aftenen. Der har altid været mest prestige i at optræde andet sæt, og det sæt havde Cornelis. Men det gik ikke altid godt, fordi mange danskere havde det svært med ham. Han var meget storladet, meget svensk. Svenskerne godtager jo ikke bare de andre - og det kunne publikum måske mærke.

Vi taler videre om nordiske værdier, særpræg og mentalitet og Niels Hausgaard advarer mod, at det nordiske kan blive for sentimentalt.

- Jeg er meget lidt sentimental og det bliver vi ellers nemt, når vi taler om vores nordiske familie-medlemmer. Men det kan jeg ikke bruge til noget. Det, der bliver tilbage, når det konkrete, det håndgribelige ikke længere holder, det er det sentimentale. Og så synger vi måske en sang. Ok, men det må ikke bare blive ved det. Hvis vi skal have noget fælles, skal der være gods i det - og der skal være plads. Det gode ved de nordiske folk er, at de kan rumme meget. Det ligger i os, at vi skal kunne tåle en del - også selvom det hele ikke lige flasker sig, som vi vil have det, siger Niels Hausgaard. eø

Blandt Jessika Roswalls politiske forbilleder er Jens Stoltenberg. – Han har vist stærkt lederskab efter den russiske aggression mod Ukraine, siger hun.

Der er nordisk perspektiv i alle problemstillinger

Sverige har en minister med både EU og Norden som område. Selvom Sverige har formandskab i EU i 2023, har Jessika Roswall også travlt med at sikre, at hendes kolleger husker, at der er en nordisk dimension i næsten alle politiske spørgsmål – infrastruktur, energi og miljø, arbejdsmarked, sikkerhed.

Jessika Roswall er en del af statsminister Ulf Kristerssons kabinet og dermed indtager hun en central rolle i Sveriges samspil med de europæiske lande. Hun er nemlig, som noget helt usædvanligt, både minister for nordisk samarbejde og for EU og har af den grund et helt særligt blik for vigtigheden af at betone den nordiske dimension i svensk politik.

Hvordan vurderer du det nuværende nordiske politiske samarbejde? Hvordan har det udviklet sig generelt i de 13 år, du har været valgt ind i Riksdagen?

– Det nordiske samarbejde er ekstremt vigtigt og har været veletableret i lang tid. Det betyder dog

ikke, at det er perfekt – langt fra. Jeg er overbevist om, at vi er nødt til at samarbejde tættere og rive flere grænsebarrierer ned, så vi kan blive verdens mest bæredygtige og integrerede region. Jeg føler, at det er blevet mere og mere tydeligt i mine år i politik, ikke mindst efter pandemien og de mangler, der trådte frem under pandemien.

Er der behov for mere samarbejde – og i så fald, hvor giver det mest mening?

– Jeg mener, at der absolut er behov for mere samarbejde. Der er en nordisk dimension i mange politiske spørgsmål – infrastruktur, energi og miljø, arbejdsmarked, sikkerhed og meget mere. Målet skal altid være, at det skal være nemt for mennesker og virksomheder at bo og operere på tværs af grænser, og der er vi ikke endnu. Det betyder, at vi skal gøre mere.

Hvad er den aktuelle dagsorden? Du har nævnt mange punkter siden din udnævnelse; sikkerhed, demokratiske værdier, retssikkerhed, innovation og grøn omstilling. Vil du uddybe nogle af dem og

fortælle, hvordan du/regeringen/Sverige ønsker at arbejde på disse områder?

– For mit vedkommende handler det om at tage en helhedsorienteret tilgang til, hvad der skal til, for at det nordiske perspektiv er til stede i alle problemstillinger. Der arbejdes nu i Nordisk Ministerråd, hvor hver sektor knyttet til visionen skal udvikle samarbejdsprogrammer og klare politiske prioriteringer. Det er vigtigt arbejde, der skal danne grundlag for beslutninger fremadrettet. For den svenske del vil vi arbejde på lignende måde i regeringen. Øget nordisk samarbejde er meget vigtigt for den svenske regering, hvilket også blev fremhævet i den seneste udenrigserklæring.

Sverige har nu haft EU-formandskabet i næsten to måneder, og du har en nøglerolle i europæisk politik. Hvordan ser du - i din særlige dobbeltministerrolle - sammenhængen mellem nordisk samarbejde og EU-samarbejde?

– Det er en stor fordel for mig at være EU-minister med ansvar for nordiske anliggender. Frem for alt er jeg overbevist om, at de nordiske lande inden for EU kan samarbejde endnu tættere. Det handler ikke kun om fælles holdninger, men også om arbejdet med at implementere EU-lovgivningen på en måde, der letter nordisk integration.

Er der fordele ved fælles nordisk forberedelse og samling i forhold til at agere i international sammenhæng, for eksempel i FN?

– Ja, de nordiske lande har på mange måder et lignende syn, når det kommer til internationalt samarbejde og de store globale spørgsmål som klima, sikkerhed, udvikling og meget mere. At koordinere og samarbejde internationalt er naturligvis meget vigtigt, hvilket vi også gør.

På hvilke områder er de nordiske lande gode til at samarbejde - og hvor er de mindre gode? Ikke politisk, men civilsamfundet, erhvervslivet, kulturen? Hvor er det største potentiale?

– Vi har et rigtig godt samarbejde på flere områder og har haft det længe. Det jeg dog plejer at fremhæve, er behovet for at gøre mere for at gøre det lettere for studerende at læse i andre nordiske lande. På længere sigt er dette nordiske studiemiljø også en vigtig ingrediens i at opbygge tæt-

tere samarbejder på flere områder og ikke kun fra politisk side.

Hvilke værdier forbinder du selv med Norden? Tilid? Lighed? Læring? Menneskerettigheder?

– Alle disse. Men jeg vil også gerne fremhæve innovation og iværksætterier. Norden er hjemsted for mange internationalt førende virksomheder og industrier. Vi har et erhvervs-klima i Norden, der tilskynder til innovation. Det er en styrke, især i en verden, hvor virksomheder opererer med hele verden som deres marked.

Hvad er dit personlige forhold til de nordiske lande og Norden? Politikere? Geografiske områder?

– Jeg plejer at minde folk om, at jeg er en passioneret skiløber og har deltaget i og vundet adskillige nordiske parlamentariske mesterskaber i min tid i Riksdagen. De nordiske bjerge ligger mig derfor særligt på hjerte.

Har du nordiske forbilleder - nulevende eller afdøde forfattere, politikere eller andre?

– Norden har en fantastisk kulturskat, ikke mindst med en bred og internationalt anerkendt forfattertradition. Jeg nyder at læse Tove Jansson. Vi har også mange store navne inden for design og arkitektur. Jeg voksede op i nærheden af Aalto-huset i Avesta, hvilket betyder, at Alvar Aaltos arbejde er tæt på mig. Blandt politikerne vil jeg gerne fremhæve Jens Stoltenberg, som har vist stærkt lederskab efter den russiske aggression mod Ukraine.

Vi har et stort behov for at gøre det lettere for studerende at læse i andre nordiske lande, fordi det er en vigtig ingrediens i at opbygge tættere samarbejder på flere områder - og ikke kun fra politisk side, siger Jessika Roswall, som her ses under Nordisk Råds session i Helsingfors i efteråret. Foto: Johnhannes Jansson, norden.org.

Dagens to politikere; medieordfører Charlotte Broman Mølbæk (SF) på talerstolen med en lyttende minister for nordisk samarbejde, Louise Schack Elholm (V). Lars Barfoed titter frem i baggrunden. Foto: Jakob Carlsen.

Norden blæste gennem Christiansborg

Medier, demokrati, tech og unges deltagelse var de fire nøgleord på stor konference på Nordens Dag. 20 talere mødte op foran 150 tilhørere for at drøfte muligheder og trusler i det nye internets tidsalder – i et nordisk perspektiv.

Panelet på Nordens Dag med Agnes Stenbom, leder af IN/Lab hos den norske mediekoncern Schibsted, på talerstolen i færd med at forklare, hvordan medierne kan skabe interesse blandt unge for samfundsforhold. Foto: Jakob Carlsen.

De nordiske flag vajede foran Christiansborg, de københavnske bybusser flagede og inde i det danske parlament var Fællessalen stopfyldt med eksperter, debattører og nordisk interesserede. Alle samlet for at fejre Nordens Dag – d. 23. marts, og diskutere medier, demokrati, tech og unges involvering i et nordisk perspektiv.

Forsamlingen var trommet sammen af Foreningen Norden og danske mediers rettighedsorganisation, DPCMO, og deltagerne kunne lytte til hele 20 talere i løbet af tre og en halv time. Heraf både helt tunge og helt unge aktører fra mediemiljøerne.

Der løb et par røde tråde gennem oplæggene:

- Hvordan klassiske, publicistiske medier og techgiganterne lærer at eksistere sammen under et sæt af anerkendte færdselsregler.
- Hvordan de nordiske demokratier, især deres unge medborgere, lærer at håndtere det nye internets muligheder og faldgruber.

Det lykkedes ikke for alle talerne at presse et nordisk perspektiv ind, men konferencens afholdelse på Nordens Dag var en højlydt markering af dagen for underskrivelsen af den nordiske grundlov, Helsingforsaftalen, i 1962.

Her gengiver vi hovedtræk fra de oplæg, som indeholdt nordiske perspektiver.

Charlotte Broman Mølbæk, MF (SF), lagde vægt på, at alle skal have mulighed for at træffe valg på et oplyst grundlag og at Norden skal holde fast i

sine demokratiske grundprincipper, når internationale aktører banker på.

Lars Barfoed, formand for Foreningen Norden, forsvarede de publicistiske medier, fordi de er et bolværk mod manipulation og har stor betydning for demokratisk dannelse. Den valide journalistik er mere vigtig end nogensinde, lød det.

Louise Schack Elholm, MF (V), minister for nordisk samarbejde, fremhævede de tre søjler, som det aktuelle finske formandskab for Nordisk Råd består af; tryghed, sikkerhed og fred. Ja, hun mente endda, at fred er forudsætningen for, at Norden kan sætte det markante globale aftryk, som 2030-visionen lægger op til, og som vil skabe en grøn, konkurrencedygtig og socialt bæredygtig region.

I Nordiskes juniudgave bringer vi et større interview med ministeren.

Karen Ellemann, generalsekretær for Nordisk Ministerråd, kom oplivet fra en debat med en gymnasieklasse, som gerne vil tage del i demokratiet, men har det svært med de voldsomme klimaforandringer og personlige bekymringer. Hun talte om den stærke, pragmatiske demokratiske model i Norden, som alt for mange siger nej tak til at involvere sig i – også de stærke unge, hvilket forstærker 'the angry internet', som er præget af – med generalsekretærens ord: 'fri leg, ballade og ingen hastighedsregler'.

Jonas Ohlsson, direktør for Nordicom, fløj hen over det nordiske medielandskab og konstaterede, at de publicistiske medier er under stort økonomisk pres, og at ejerne bliver færre og større. Dog er nordiske medier stadig på nordiske hænder. Han berettede, at især de norske og svenske mediemarkeder smelter sammen og også er længst fremme i digitaliseringen, og at nordmændene er mest villige til at betale for indhold, hvorimod finerne og danskerne ikke er meget for at komme til lommerne.

Kristina Háfoss, direktør for Nordisk Råd, fremhævede de mange nordiske sejre gennem årene, som blandt andet betyder, at nordiske borgere kan studere og arbejde på tværs af grænserne og at pensions- og skatteproblemer er stærkt reducerede. Hun sagde, at ét land ikke har nogen chance for at løse klima- og ulighedsproblemerne alene og advarede mod at tage det nordiske samarbejde for givet.

Anne Jensdatter, vicepræsident for Ungdommens Nordiske Råd, erklærede sig selv som født med både ske i mund og skærm i hånd og som

tilhørende 'generation teknologi', men også 'generation demokrati' og hun plæderede stærkt for, at de unges stemme bliver hørt – ikke bare i Nordisk Råd.

Tobias Bornakke, formand for Nordisk Tænk tank for tech og demokrati, talte om sine bedste forældre, som færdedes i deres lokale forsamlingshuse. I dag er mange af disse samlingshuse blevet digitale, men ifølge Bornakke er den politiske samtale ikke død af den grund, den er blot flyttet online. Han medgav dog, at det digitale forsamlingshus har sine udfordringer, men at vi skal kæmpe sammen i Norden for at skabe sunde huse og regler for, hvor skabet skal stå. Bornakkes tænketank offentliggør sine anbefalinger d. 18. april og selvom dagens ordstyrer, Berlingskes chefredaktør **Mette Østergaard**, gjorde et godt forsøg, lykkedes det ikke at vriste nogle af disse anbefalinger ud af ham.

Christine Sørensen, politisk direktør for Google i Norden, medgav en fælles opgave med at 'styre tosserne' på nettet, men hun oplyste også, at selvom flere og flere er online, er der også flere som deltager og involverer sig off-line. Hun sagde, at demokratierne spiller godt i Norden, og at vi gør klogt i at hæge om den troværdige viden, vi har. Hun antydede, at Google arbejder på at kunne præsentere de publicistiske medier på en særlig måde på Google og så påtog hun sig på Googles vegne, lettere ironisk, al skylden for alt det dårlige i denne verden.

Anne Jensdatter, vicepræsident i Ungdommens Nordiske Råd, gav forsamlingen en opsang ved i stærke og humoristiske vendinger at minde om, at unge både kan og vil blande sig i politik.
Foto: Jakob Carlsen.

Banken og klimaaftryk

99,9 pct. af Danske Banks klimaaftryk kommer fra de aktiviteter, som banken indirekte er en del af gennem sine udlån og investeringer. Banken har nemlig mange lån og investeringer i olieselskaber og andre koncerner med store CO2-udslip.

Dermed bliver Danske Banks indirekte klimaaftryk næsten lige så stort som Danmarks samlede klimaaftryk.

Nu har Danske Bank planer om, at banken sammen med sine kunder reducerer CO2-udledningerne frem mod 2030 og 2050 i overensstemmelse med målene Paris-aftalen – den globale aftale om at reducere udledningen af drivhusgasser.

Dette mål skal blandt andet nås gennem nordisk samarbejde om vedvarende energi, lyder det fra bankens bæredygtighedschef i dette interview med Nordiske.

Grønne nordiske løsninger på verdensplan

Den nordiske eksportsektor kan skabe grønne løsninger, som efter at være blevet testet i vores overskuelige nordiske samfund, kan løftes op og få international gennemslagskraft. Vi taler med den nye bæredygtighedschef i Danske Bank om bankens nye klimaplan og dens nordiske perspektiv.

Hvad er god omtale og hvad er dårlig omtale? Det afhænger af forventningen og perspektivet. Danske Bank, Danmarks største og Nordens næststørste bank, oplevede begge dele på én gang, da banken i slutningen af januar lancerede en klimaplan indeholdende et gigantisk klimaaftryk, som banken har mulighed for at påvirke gennem sine udlån og forvaltede kapital.

Samme dag fik banken ros fra en noget uventet kant, nemlig både Mellempøkeligt Samvirke og den grønne tænketank Concito.

Cheføkonom i den klimapolitiske tænketank Concito, Torsten Hasforth, sagde ligefrem til Politiken, at kritikken af Danske Banks nye klimaplan er uretfærdig.

- Det er jo som alkoholikeren, som tæller, hvor mange bajere der ryger indenbords i løbet af en uge. Og så er folk fortørnede og siger: '60 genstande om ugen. Det er jo helt forfærdeligt'. Men det er jo bedre at erkende, hvor mange øl man drikker, end at have en eller anden vag fornemmelse af, hvor meget det drejer sig om, sagde han.

Både ris og ros

Altså ros for at banken overhovedet har beregnet sine kunders klimaudledning, men også kritik af at banken fortsætter med at investere i oliesektoren for sine kunder.

I samme forbindelse udtalte bankens nyudnævnte bæredygtighedschef, Kristin Parello-Plesner, at

bankens egne investeringer i olie- og gassektoren vil udelukke selskaber, der etablerer nye produktioner. Hun tilføjede, at den finansielle sektor i Norden har store muligheder for at skalere sin grønne omstilling op i en global målestok.

Netop den bemærkning får Nordiske til at tale med bæredygtighedschefen.

Hvad mener du med, at de nordiske banker kan opnå en global effekt i den grønne omstilling?

- Jeg mener, at vi kan tage udgangspunkt i vindventyret i Norden med Danmark i front. Udviklingen i teknologi til udnyttelse af vindkraft og vedvarende energi på et meget tidligt tidspunkt har jo vist sig at være en succes. Og de nordiske lande samarbejder

- Banken har tidligere lånt penge ud til selskaber, der undersøger muligheden for at finde nye olie- eller gaskilder. Men det er slut nu, siger Kristin Parello-Plesner. Foto: Danske Bank.

tæt om salg af energi og har oprettet den nordiske elbørs. Det siger os, at der kan samarbejdes på andre teknologiområder.

- Vi mener, at den nordiske eksportsektor kan skabe grønne løsninger, som efter at være blevet testet i vores overskuelige nordiske samfund, kan løftes op og få international gennemslagskraft. Det kan være inden for sektorer med størst klimaaftryk som stål, cement, boliger og olie-gas. Her er det relevant at udvikle og sætte ind med klimareduktion først.

Nordiske foregangslande

Danske Bank dækker hele Norden og Parello-Plesner mener, at de nordiske banker faktisk kan gøre en forskel til gunst for hele Norden.

- Bankerne er jo finansielle partnere for de fleste nordiske virksomheder og vi kan bidrage til, at de nordiske lande fortsætter som foregangslande på grøn omstilling. Det handler om at udnytte og udvikle styrkepositionerne; vind i Danmark, bæredygtig stålproduktion i Sverige, vand i Norge, råstoffer i Finland - bare for at nævne nogle, siger hun og nævner fire ensartede nordiske styrkepositioner, som både er gældende i almindelighed og på klimaområdet.

- For det første har både de nordiske regeringer og befolkninger fokus på klima i højere grad end noget andet sted i verden. Der er stor folkelig forventning og parathed til, at vi skal omstille os.

- For det andet har vi gennemgående et højt uddannelsesniveau i Norden, som jo bevirker, at vi både har opnået den viden og forståelse, som jeg nævnte i det første punkt, og at vi rent faktisk kan udføre de nødvendige forandringer i teknologi og produktion. Det hjælper også, at vi er ganske omstillingsparate.

- For det tredje er også vores digitaliseringsgrad enestående i verden. Det gælder både internetpenetrationen og den offentlige digitalisering. Vi er således i en gunstig udgangsposition.

Fra lille til stor skala

- For det fjerde har de nordiske lande hver for sig forholdsvis små samfundsøkonomier, som indebærer, at vi har store muligheder for at teste og afprøve nationalt og derefter forholdsvis smertefrit og hurtigt kan skalere til et nordisk format for se-

nerne at gå globalt, som vi gjorde det med vinden, lyder det fra Kristin Parello-Plesner, som meget gerne fremhæver Danske Banks nye klimaplan som et led i den samlede omstilling.

- Banken har tidligere lånt penge ud til selskaber, der undersøger muligheden for at finde nye olie- eller gaskilder. Men det er slut nu. Banken vil fremover kun låne penge ud til olieselskaber, som forpligter sig til, at de ikke vil ekspandere på olie og gas ud over de projekter, der var godkendt inden udgangen af 2021, siger Parello-Plesner.

- Vores store ambition er at blive klimaneutral om godt 25 år og nu har vi kortlagt størstedelen af vores forretning for at se størrelsen af vores klimabelastning - og så har vi lagt en plan. Hvis vi vil reducere, og det vil vi, må vi jo vide, hvor vi står nu. Det ved vi nu og derfor har vi kunnet sætte aktiviteter i gang for at nå vores foreløbige mål for 2030. Aktiviteterne betyder, at alle enheder i banken skal bidrage til beregninger efter samme metoder. Dermed kan vi lægge vores resultater op til validering efter international målestok, der er tilpasset Paris-aftalens mål.

Konstant kontrol

Danske Bank har tilsluttet sig det såkaldte Science Based Targets initiative (SBTi), som er en global standard for, hvordan økonomiske aktiviteter kan tilpasses Paris-aftalens klimamålsætninger. Banken bliver altså set i kortene og hvert skridt kan således kontrolleres.

- Hele vores virke sker jo i samarbejde med kunderne og derfor er det også vores kunder, som skal omstille sig. Jo, naturligvis skal banken i sig selv gå forrest, men vores eget klimaaftryk er forsvindende lille i forhold til vores kunders samlede aftryk. Derfor er det helt afgørende for os at have en stærk dialog med kunderne, for det bliver dyrt for alle parter, hvis de ikke omstiller sig, siger Kristin Parello-Plesner, som også peger på, at Norden ikke skal vente for længe.

- Hvis ikke Norden kommer ud over rampen med udviklede grønne løsninger, så gør USA det. Som finansiell virksomhed, der dækker hele Norden, går vi gerne i partnerskab med nordiske virksomheder, som enten udvikler eller omstiller sig til grønne løsninger, siger Kristin Parello-Plesner.

eø

VR Travel™

OPTIMIZE YOUR TRAVEL BUDGET

Danmark
Grønland

Rejser til Grønland

Ro til smukke oplevelser

Vores rejseeksperter planlægger din tur uanset formål

- Forretningsrejse
- Konference med gæster fra hele verden
- Besøgs- og grupperejser

Få bedre oplevelser, når vi reserverer hele din rejse

Med 50 års kendskab til transportmulighederne reserverer vi hele din rejse med fly, bådtransport og hotelovernatning.

Kontakt kundeservice og begynd at glæde dig allerede nu

+45 7642 9999 . +299 322899 . vr-travel.com

FULL
SERVICE

SELF
SERVICE

Borgmester om genoptaget nordisk venskabsbysamarbejde: Netværk og udsyn er kodeord for samarbejdet

Selvom de andre nordiske lande ikke ligger lige om hjørnet, har Aabenraa Kommune genoptaget sine afbrudte venskabsbyforbindelser. Borgmesteren fortæller, at hans bysbørn har stort udsyn og historisk altid har dyrket naboskaber, partnerskaber og samarbejde. Vi besøger endnu en kommune med fornyet energi til venskabsbyer – og får naturligvis også Foreningen Nordens syn på sagen.

Aabenraa Kommunes borgmester glæder sig over at næsten 10 års afbrudte venskabsbyforbindelser nu genoprettes – i nyt format.

- Vi satser ikke på politikerbesøg, men på netværk mellem faggrupper, skoler og uddannelsesinstitutioner. Jeg tror, at vi kan få både fornøjelse og fagligt udbytte af menneskelige forbindelser i venskabsbyerne, siger Jan Riber Jakobsen (K), som ganske vist er ret ny i borgmesterstolen, men dog har fulgt venskabsbyarbejdet gennem 21 år i byrådet.

For ham hænger relationerne til de nordiske naboer sammen med en større dagsorden.

- Der tales meget om globalisering, og det er da rigtigt, at vi skal huske det helt store udsyn, som globaliseringsdagsordenen tilsiger. Men jeg synes, at vi er nået dertil, hvor vi er ved at glemme det nære og nærliggende. Jeg vil hellere tale om de-globalisering, hvor vi har mulighed for at knytte bånd og møde hinanden i vores grænseområder. Det har aldrig været vigtigere end nu, hvor der er en lang stribe af fælles politiske mål i Norden.

Kommune præget af tilflyttere

Som kommunen med den længste landegrænse mod syd, er Aabenraa Kommune helt fysisk porten

mellem Norden og resten af Kontinentaleuropa. Borgmesteren fremhæver da også sin egen kommune som præget af tilflyttende naboer, det store tyske mindretal og det lille frisiske mindretal. Sammenholdt med to verdenskrige på nært hold i Sønderjylland og nu det russiske overfald på Ukraine, mener Jan Riber Jakobsen, at regionen historisk har evnet at favne og integrere flere kulturer, og dermed også har en erfaring, der rækker længere end til kommunegrænserne.

- Allerede klokken 7.30 om morgenen efter den russiske invasion af Ukraine holdt vi beredskabsmøde for at planlægge, hvordan vi skulle tage imod flygtende ukrainere. Krige har historisk fyldt meget hernede og nu, hvor Sverige og Finland er på vej ind i Nato, er der endnu mere grund til at knytte stærke nordiske bånd. Den nordiske familie skal mødes igen i tæt dialog - som til en fætter- og kusinefest. Det er det samarbejde, vi vil genoplive også på kommunalt plan, siger Riber Jakobsen og vender tilbage til den fælles nordiske dagsorden.

- Jeg ser store nordiske samarbejdsflader, både på nationalt og kommunalt plan. Der er så megen inspiration at hente i Norden. Det oplevede vi senest, da vi havde en lille delegation af medarbejdere til venskabsbytræf i vores norske venskabsby,

Hønefoss. I øvrigt sammen med medlemmer af Foreningen Norden. Delegationen kom hjem med masser af områder, hvor vi kan lære eller lære fra os.

Det gode liv i Aabenraa

- I Aabenraa taler vi om 'Det Gode Liv' som vores mission. Det handler jo både om arbejde og fritid, herunder bæredygtige boliger, som vi kommer til at mangle 4.000 af alene her i Aabenraa, fordi vi bliver flere og flere borgere, flere bor alene og vi lever længere.

- Vores nordiske venskabsbyer, som alle var repræsenteret i Hønefoss, rummer formentlig også muligheder for egentlige udviklingsprojekter med Aabenraa. Når vi ser på tværs af FN's verdensmål om bæredygtighed, er det tydeligt, at vores fire venskabsbyer er optaget af at arbejde på tværs af Norden på vitale områder som vandkvalitet, affaldshåndtering og velfærd i det hele taget. Vi er i gang med at undersøge boformer for den tredje alder. Disse seniorbofællesskaber skal vi bygge efter seniorernes gode råd og behov for at passe på hinanden, have tætte naboer og nogen at tale med. Men jeg fornemmer også, at der kan skabes en nordisk dialog på skoleområdet, hvor Finland jo

er foregangsland. På andre områder ser vi uden for Norden. Det gælder på mange sociale områder, hvor især Holland er inspirerende. Det gælder om at lade sig inspirere og her ligger Norden lige for, siger Jan Riber Jakobsen.

Foreningen Norden spiller en rolle

Han ser i øvrigt Foreningen Norden Aabenraa som en vigtig spiller i venskabsbysamarbejdet og i de venskabsbytræf, som afholdes på skift i de fem venskabsbyer.

Lokalformand Karen Margrethe Fink er vældig tilfreds med den nye udvikling.

- Der var i mange år politisk uenighed om venskabsbysamarbejdets værdi for kommunen. Kritikerne kan meget vel have ret i, at der i sin tid gik for meget 'skåltale' og for lidt substans i samarbejdet. I dag er vi mere optaget af nytteværdien, og derfor er det også værdifuldt, at Aabenraa Kommune nu melder pejlemærker ud for det kommende samarbejde, som vi naturligvis deltager aktivt i, siger Fink.

Aabenraas venskabsbyer er: Lojo i Finland, Skagaströnd i Island, Hønefoss i Norge og Växjö i Sverige. Dertil kommer tyske Kaltenkirchen.

Jan Riber Jakobsens største nordiske oplevelser rent personligt har været i det nordlige Norge og Sverige: - Samernes livsform og fantastiske historie er utrolig afstressende for os i den mere hektiske og sydlige del af Norden.

Sønderjylland forener Norden og Europa

Kolding Kommune og Grænseforeningen fejrede d. 10. februar i Christiansfeld årsdagen for Sønderjyllands genforening med Danmark. Festaftenen bød på underholdning ved Slesvigske Musikkorps og taler af borgmesteren i Kolding, Knud Erik Langhoff og Foreningen Nordens formand Lars Barfoed, hvis tale bringes her i forkortet og let redigeret udgave.

Afstemningen fandt som bekendt sted kort efter afslutningen af 1. verdenskrig. Nu skulle de europæiske grænser lægges endeligt fast, og folkeretlige aftaler skulle værne mod, at Europa igen skulle være en slagmark og hjemsted for krig og ødelæggelse.

Det var også baggrunden for stiftelsen af Foreningen Norden i 1919 i først Danmark, Sverige og

Norge og siden i alle de nordiske lande. Der skulle være fred og forståelse mellem nationerne og deres befolkninger under mottoet 'kendskab giver venskab'.

Men inden der var gået 20 år, var der igen krig i Europa. 2. verdenskrig var startet og sluttede først efter, at store dele af verden – og hele Europa, endnu en gang var blevet hærget af krigens rædsler.

Efter fredsslutningen i 1945 fik vi FN, NATO og de Europæiske Fællesskaber, der nu er blevet til EU. Alt sammen for at hindre nye altødelæggende krige. Og så fik vi i vores egen region Nordisk Råd og senere Nordisk Ministerråd.

Alligevel har vi igen en krig i Europa, der har hærget Ukraine i nu over et år. Det er en ulykke og en tragedie for de tusinder af ukrainere, som lige nu lider frygteligt under den krig.

Men der er ikke mindst én afgørende forskel til de to verdenskrige i sidste århundrede. Og det er,

Glimt fra det store genforeningsmøde i Christiansfeld, hvor Lars Barfoed er på talerstolen. Fotos: Kolding Kommune.

at hele Europa og USA har holdt sammen og viser en ubrydelig opbakning og støtte til Ukraine i deres forsvar mod et aggressivt Rusland. Fællesskaberne i NATO og EU har vist deres betydning. Det har vist sig helt afgørende – også for vores egen frihed, selvstændighed og fred.

Og der går en lige linje fra den fredelige og demokratiske genforening i Sønderjylland i 1920 til det stærke sammenhold og de fælles værdier, vi nu ser i hele **Europa fra det nordligste Norge** til det sydligste Spanien. Afstemningen om det nordlige Slesvigs nationale tilhørsforhold afspejler netop demokratiet og respekten for folkernes selvbestemmelse, som er de værdier, der samler Europa i støtten til Ukraine. Ingen steder står de fælles europæiske værdier derfor stærkere end netop her, hvor de var på spil og sejrede i 1920.

Den fredelige sameksistens på tværs af den dansk-tyske grænse og respekten for de nationale mindretal på begge sider af grænsen vidner om en fredelig og demokratisk kultur, der hviler på gensidig respekt. På den måde er netop denne egn, Sønderjylland, takket være afstemningen og genforeningen, en bro, der forener Norden og resten af Europa – både værdipolitisk og fysisk.

Faktisk spillede forbindelsen mellem Tyskland og Norden også en rolle i optakten til afstemningen i 1920. En af de meget betydningsfulde aktører

i arbejdet for en afstemning, der kunne bringe dele af Nordslesvig hjem til Danmark var H.P. Hanssen, som bl.a. repræsenterede nordslesvigerne i den tyske rigsdag.

H.P. Hanssen appellerede til respekt for folkernes selvbestemmelsesret, der ikke mindst blev slået fast af den amerikanske præsident Wilson i hans tale til den amerikanske kongres i januar 1918. Og han forstod med det udgangspunkt betydningen af at få opbakning ikke bare i Tyskland og Danmark; men også i de andre nordiske lande. Det kunne han nemlig bruge til at lægge politisk pres på den tyske rigsdag, hvor mange kunne se perspektivet i gode relationer mellem Tyskland og de nordiske lande.

H.P. Hanssens ord vidner om, at genforeningen historisk ikke blot var i dansk interesse. Det var både i Tysklands og de andre nordiske landes interesse. Det gælder historisk; men det gælder også den dag i dag, hvor relationerne til de nordiske lande ikke blot er i tysk; men i hele Europas interesse. Sønderjylland bygger bro mellem Europa og Norden.

Derfor er der heller ingen modsætning mellem det europæiske samarbejde og det nordiske samarbejde. Tværtimod.

Det er også bekræftet i et andet meget interessant historisk forløb, der forrige år blev dokumenteret af de to historikere, Rasmus Glenthøj og Morten Nordhagen Ottosen, i bogen 'Union eller undergang' om kampen i 1800-tallet for et forenet Skandinavien.

Uden her at gå i detaljer dokumenterer de i bogen, hvordan stærke kræfter i bl.a. Danmark arbejdede for at forene Danmark, Sverige og Norge i en fælles statsdannelse under ledelse af den svenske konge. Og derunder også hvordan både Preussen, Italien og Frankrig samt delvist Storbritannien støttede tanken, bl.a. fordi en stærk nordisk stat ville være et bolværk mod Rusland. En tanke, der på en uheldig baggrund er blevet relevant igen i dag.

Vi glæder os selvfølgelig her i dag over selve genforeningen. At Nordslesvig med det danske flertal kom tilbage til Danmark. Men i en politisk sammenhæng skal vi nok så meget glæde os over selve det, at afstemningen kunne finde sted. For det er den respekt for befolkningernes selvbestemmelse og for mindretallene på begge sider af grænsen, som afstemningen er udtryk for, der har skabt grundlaget for de gode relationer og det stærke samarbejde, der er mellem Tyskland og ikke bare Danmark; men hele Norden og dermed til gavn for hele Europa.

Spørgsmål til 12 partier – svar fra fire

Fire af Folketingets 12 partier svarede på spørgsmål fra Nordiske om nordisk samarbejde: Konservative, Venstre, Socialdemokratiet og SF.

Sådan gjorde vi

Nordiske stillede de tre spørgsmål til partisekretariaterne d. 16. januar med svarfrist d. 22. februar. To svar indløb inden denne frist. Dernæst rykkede vi d. 1. marts med svarfrist d. 10. marts, hvilket dog ikke resulterede i flere svar.

Endelig skrev vi d. 13. marts både til partisekretariaterne og til de af partiernes folketingsmedlemmer, der er medlem af Nordisk Råd. Dette bevirkede yderligere to besvarelser.

Spørgsmålene lød:

Hvordan ser I fremtiden for det sikkerhedspolitiske samarbejde i Norden set i lyset af Sveriges og Finlands ansøgninger om medlemskab af NATO?

Hvordan ser I på behovet for samarbejde på uddannelses- og transportområderne?

Er der i øvrigt områder, hvor I ser potentiale for samarbejde mellem de nordiske lande?

Partiernes svar:

Venstre: Michael Aastrup Jensen, MF, udenrigsordfører, medlem af Nordisk Råd:

Vi har i Norden en fælles vision om at skabe verdens mest integrerede og bæredygtige region. En integreret region gør det lettere at arbejde, studere og bosætte sig i hele Norden. Det skaber både vækst og velstand, men også forståelse for hinandens kultur- og samfundsforhold – og det er i hele Nordens interesse.

Det kræver at vi lærer af hinanden og samarbejder bredt set. For eksempel er det nordiske sikkerhedssamarbejde blevet endnu vigtigere efter Putins invasion af Ukraine. Optagelsen af Finland og Sverige i NATO vil styrke NATO og åbne døre for helt nye muligheder for det nordiske samarbejde. De muligheder må vi gribe.

Helt generelt mener vi i Venstre, at det er vigtigt, at vi får klargjort hvilke muligheder og hindringer, der er for et tættere samarbejde på blandt andet uddannelses- og transportområdet, men også andre relevante områder.

Det Konservative Folkeparti. Partisvar fra partisekretariatet:

Vi ser gerne, at vi får et endnu tættere sikkerhedspolitisk samarbejde i Norden. Vi er derfor store tilhængere af, at Sverige og Finland bliver medlemmer af NATO.

Det er dog ikke kun i forbindelse med fysiske trusler, at vi skal samarbejde endnu tættere. Landene i Norden er blandt de mest digitaliserede lande i verden, hvilket har skabt andre former for trusler for vores samfund. Det er derfor også vigtigt, at vi opruster vores sikkerhedspolitiske samarbejde mod cyberangreb og andre digitale trusler.

Vi mener, at der er et stort behov for at optimere vores samarbejde på transportområdet. Vi ønsker derfor at formalisere samarbejdet ved at etablere et ministerråd for transport i Nordisk Råd. Vi er nødt til at samarbejde tættere om en integreret transportinfrastruktur, hvis vi skal leve op til visionen om, at Norden bliver verdens mest integrerede region. På uddannelsesområdet ser vi et behov for at fremme vores fælles sprogforståelse. Vi lever i en globaliseret tid, hvor mange i deres arbejdsliv stifter bekendtskab med vores nabolande.

Vi skal have fokus på at samarbejde på områder, hvor landene ikke kan løfte problemerne alene. Nogle borgere oplever problemer med, at de bor i ét nordisk land, men arbejder i et naboland. Blandt andet ser vi mange danske borgere, som arbejder i Sverige og omvendt. Vi skal kigge på de regler, der er for det. Det skal nemlig ikke være besværligt for de nordiske borgere at arbejde i vores nabolande.

Socialdemokratiet, partisvar fra partisekretariatet:

Med Finland og Sverige i NATO bliver det nordiske samarbejde endnu vigtigere. Vi har derfor foreslået, at vi nedsætter en fælles nordisk forsvarskommission, så vi kan lave en fælles trusselsvurdering, foretage koordinerede investeringer i kapaciteter og designe vores fælles forsvar på den bedst mulige måde. Især i lyset af risikoen for atypiske konflikter om f.eks. levende ressourcer i havene.

Uddannelsesområderne bør i langt højere grad ensrettes – særligt indenfor velfærds- og erhvervsuddannelserne, så man for eksempel kan gennemføre praktikperioder i de nordiske nabolande, hvis det er svært at få en plads i sit eget land.

Vi er generelt bedre sammen end hver for sig, men den største fælles opgave er at gennemføre den grønne omstilling af energimarkedet. Hvert af vores lande har forskellige forudsætninger for energiproduktion. Koordinering af investeringer i elproduktion og el-infrastruktur kan gøre den grønne omstilling hurtigere og billigere sammen end hver for sig.

SF, Marianne Bigum, MF, medlem af Nordisk Råd:

Der er ingen tvivl om, at det sikkerhedspolitiske samarbejde bliver tættere. Hvis Sverige og Finland kommer med i NATO, vil ikke bare alle nordiske lande, men også alle Østersølande – undtagen Rusland – være medlemmer. Ikke bare af NATO, men også af det fælleseuropæiske forsvarssamarbejde, hvor Norge som bekendt har en sær aftale med EU. Det sender ikke mindst et klart signal om sammenhold i regionen, som der med et aggressivt Rusland virkelig er brug for.

Særligt på transportområdet ser jeg store perspektiver i et samarbejde om bedre togforbindelser igennem Europa, som et reelt alternativ til fly.

De nordiske lande har det med at samarbejde allerbedst, når der virkelig er brug for det. Sådan har det historisk været, når vi f.eks. har stået sammen i EU eller i andre internationale fora. Jeg har en tro på, at de nordiske lande ikke kan lade være med at lave fælles løsninger på fælles problemer. Især når det gælder klima, natur og miljø, hvor vi jo de seneste år har set masser af aftaler, der skal sætte en grønnere retning for hele regionen. Udover vores fælles tilgang, så er det enormt gavnligt, at vores lande minder så meget om hinanden, at vi også ender med at lande på de rigtige løsninger.

I Benelux är examen giltig i alla tre länderna

Hur unikt är det nordiska samarbetet med Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet? I europeiskt sammanhang är de närmaste parallellerna Beneluxunionen och Beneluxparlamentet, som i alla fall på ett område drivit samarbetet längre. Men medan medborgarna i Norden också kallar sig för nordbor är det ingen som kallar sig beneluxianer.

Christine Bogaert, generalsekreterare för Beneluxparlamentet, Jef van den Bergh, belgisk parlamentsledamot och Patricia Creutz, president för Beneluxparlamentet, deltog på Nordiska rådets session i Helsingfors. Foto: Björn Lindahl.

Af Björn Lindahl

- Nej, det är det inte, skrattar Patricia Creutz. Hon är president för Beneluxparlamentet och deltar på Nordiska rådets session i Helsingfors, tillsammans med Christine Bogaert och Jef van den Bergh.

- Men vi fungerar på många sätt likadant som det nordiska samarbetet. Bara att vi möts oftare, eftersom vi ligger så nära varandra och samarbetet alltid sker i Bryssel. Vi har utskottsmöten 8-10 gånger per år och vi har tre parlamentariska sessioner per år, säger hon.

- Även om Beneluxunionen kan jämföras med Nordiska ministerrådet och Beneluxparlamentet med Nordiska rådet, är vår administration mycket mindre, den består bara av tre personer som arbetar heltid för Beneluxparlamentet.

Norden icke alltid föregångsregion

I Nordiska rådet talas det ofta, kanske för ofta, om att de nordiska länderna är föregångsländer.

- Det kan stämma när vi talar om miljö, förnybar energi osv. Men det finns också områden där vi har kommit längre, säger Christine Bogaert, som är generalsekreterare i Beneluxparlamentet.

- När det som idag är EU bildades var Benelux det enda regionala samarbetet som nämndes. I paragraf 350 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, slås det fast att Beneluxländerna kan gå längre i samarbetet än vad EU gör, om de önskar det, säger Patricia Creutz.

Ett sådant område är godkännandet av utbildningar. Benelux har beslutat att ett diplom från ett universitet eller högskola i ett land omedelbart gäller även i de andra.

- Nu kanske du frågar om det inte är det som Bologna-processen ska se till? säger Christine Bogaert och svarar själv med att vaja fram och tillbaka med fingret.

- Nej, nej, nej, det fungerar inte.
- Bolognaprocessen är det vi på *deutsch* kallar för *papiertiger*.

Helsingforsavtalet

Även inom det nordiska samarbetet har det varit ett mål sedan Helsingforsavtalet 1962. Men det finns fortfarande yrken och utbildningar där det inte är fallet.

Inom Benelux infördes det gemensamma godkännandet av diplom 2015. Baltiska parlamentarikerna blev nyfikna på vad det innebar och 2019 presenterade Patricia Creutz och andra avtalet under baltiska rådets session i Tartu i Estland.

- Reaktionen blev wow! "det här handlar om tillit, inte sant"? säger Patricia Creutz.
- Ja, svarade vi.

Det hade uppenbart de baltiska länderna till varandra, för samma år fattade de ett liknande beslut om att erkänna varandras diplom.

- Inte nog med det, i år gjorde vi också ett avtal så att alla diplom i Benelux godkänns i de baltiska länderna och omvänt, säger Christine Bogaert.

- Det visar hur Beneluxsamarbetet har ett mer värde, säger Jef Van den Bergh, som är en belgisk parlamentsledamot.

- Därför kallas också Benelux ibland för "Europas laboratorium". Det är enklare att börja med tre länder än alla 27 på en gång säger han, säger han.

Medan sessionerna i Beneluxparlamentet påminner om Nordiska rådets är motsvarigheten till ministerrådet mer koncentrerat om utrikesministerstrar i de tre länderna.

- Statsministrarna och utrikesministrarna i Benelux möts alltid innan EU:s möten och samordnar sig – eller låter bli om det visar sig att det är ett land som inte är enigt, säger Patricia Creutz.

Luxemburg är ordförande

I år är det Luxemburg som är ordförande för ministerrådet inom Beneluxunionen.

- Det är Monsieur Jean Asselborn som är den som leder samarbetet och som kallar in till ministermöten. När vi har tematiska sessioner, som i vår när vi diskuterade översvämningarna som drabbade stora delar av Europa i fjol, kallas förstas de berörda ministrarna in, säger Christine Bogaert.

Om ni ser in i framtiden – kommer Beneluxsamarbetet finnas om 50 år eller har EU då hunnit ikapp och övertagit helt?

- Jag kan ge dig ett exempel, eftersom jag också är representant för en mindre region, som omfattar de tysktalande i Belgien. Vi har inte varit en del av Belgien så länge och vi hörde en gång i tiden till Tyskland. Folk frågar mig om vad som skulle ske om min region blev självständig, skulle vi gå mot Frankrike eller Tyskland? säger Patricia Creutz, som också är parlamentsledamot i Den tyskspråkiga gemenskapens parlament i Belgien.

- Men det är inte det som det interparlamentariska samarbetet handlar om, för vi tillhör också en större region, La grande region, som består av Lorraine och Moselle i Frankrike, Rehinland –Pfalz i Tyskland, Wallonia i Belgien och Luxemburg m fl. Det är viktigt för invånarna i alla dessa regioner att det går att leva så gränsöverskridande som möjligt, säger hon.

- Det är det som är realiteten för folk som bor här och eftersom Benelux består av tre små länder måste vi fortsätta att samarbeta.

Björn Lindahl er ansvarshavende redaktør på Arbeidsliv i Norden, som venligt har udlånt artiklen til Nordiske.

Nordisk kulturuge på Rødding Højskole

Mød nordiske forfattere, kunstnere, musikere og smag det nordiske køkken
I samarbejde med Foreningen Norden

30. september – 6. oktober 2023

Norden står på et stort og stærkt fjeld af værdifællesskaber, der har vakt opmærksomhed ude i verden. Ikke mindst vores demokratiforståelse. Der er lav magtdistance i de nordiske lande, korruption er nærmest ikke eksisterende, ligestilling mellem kønnene vægtes højt, og det sociale sikkerhedsnet er stærkere i Norden end i mange andre lande. Vi sætter fokus på det fællesnordiske særkende, når Rødding Højskole for ottende gang i samarbejde med Foreningen Norden inviterer til Nordisk kulturuge.

Velkommen til Rødding Højskole

– leverandør af fællesskab og oplysning siden 1844
Anja og Mads Rykind-Eriksen, forstandere

Kursusværter

- **Aage Augustinus**, cand.mag. i historie og religion, tidl. højskoleforstander.
- **Anette Jensen**, cand.theol., sognepræst.

Program

Lørdag den 30. september

Kl. 15.00: Ankomst, indkvartering og kaffe.
Kl. 16.30: Velkomst v/ Mads Rykind-Eriksen, forstander.
Kl. 17.15: Introduktion til ugen v/ Anette Jensen og Aage Augustinus, kursusværter.
Kl. 19.30: "Norden i Højskolesangbogen." Højskolesang og fortælling v/ Anette Jensen og Aage Augustinus, kursusværter.

Søndag den 1. oktober

Kl. 9.00: Morgensang v/ Anette Jensen, kursusvært.
Kl. 9.40: "Drømmen om at samle alle stykkerne." Et foredrag om den svenske forfatter P.O. Enquist v/ Aage Augustinus, kursusvært.
Kl. 14.00: "Grønlandsk kultur i mødet med Danmark" v/ Tanja Nielsen, direktør for Det Grønlandske Hus i Aarhus.
Kl. 19.30: Filmaften i Rødding Bio: "Sameblod" af samisk-svenske filminstruktør Amanda Kernell.

Mandag den 2. oktober

Kl. 9.00: Morgensang v/ Eva Bach, tidl. højskoleforstander.
Kl. 9.40: "Det sårbare menneskes livsvilkår." Fire nordiske prisvindere v/ Anette Jensen, kursusvært.
Kl. 14.00: "Det svenske eksperiment" v/ Johan Varning Bendtsen, forfatter og Skandinavien-korrespondent ved Kristeligt Dagblad.
Kl. 19.30: "Kendte og mindre kendte nationale mindretal i Norden" v/ Jørgen Kühl, cand.phil. i historie, professor ved Europa-Universität Flensburg.

Tirsdag den 3. oktober

Kl. 9.00: Morgensang v/ Katla Skuladottir Hannibal, fortæller.
Kl. 9.40: "Leonora Christinas skæbne og skrifter" v/ Marita Akhøj Nielsen, dr.phil., ledende redaktør af Dansk Editions Historie, Københavns Universitet.
Kl. 14.00: "Jeg vil have ordentlige drømme" v/ Jørgen Nielsen, færøsk forfatter.
Kl. 19.30: "Sporene gror ud af ord". Portræt af den færøske forfatter Jóanes Nielsen af den færøske filminstruktør Katrín Ottarsdóttir.

Onsdag den 4. oktober

Heldagstur til Højskolen Snoghøj, Nordatlantisk Hus i Odense og Johannes Larsen Museet i Kerteminde
Kl. 20.00: "Øjeblikket og evigheden." Musik og digte v/ Einar Már Guðmundsson og Dorthe Højland Group.

Torsdag den 5. oktober

Kl. 9.00: Morgensang v/ Aage Augustinus, kursusvært.
Kl. 9.40: "Historien om det nordiske køkken" v/ Anita Kajhøj Ibsen, kok og medejer af Restaurant Lyng Dal i Gl. Rye.
Kl. 14.00: "Bare fordi man er over 100 år betyder det ikke, at man er gammel" v/ Christian Lagoni, generalsekretær i Foreningen NORDEN.
Kl. 16.30: "Sang under kirketag." Eftermiddagsklange i Rødding Frimenighedskirke v/ Mette Geil, frimenighedspræst.
Kl. 19.00: Festsiddag med sang. Derefter ostebord.

Fredag den 6. oktober

Kl. 9.00: "Gå da frit enhver til sit". Morgensang og afrunding v/ Mads Rykind-Eriksen, forstander. Derefter afrejse.

Praktisk

Kurset koster 5.850 kr. på dobbeltværelse uden bad (tillæg 1.200 kr. for enkeltværelse) og 6.450 kr. på dobbeltværelse med bad. Yderligere oplysninger, program og tilmelding på Rødding Højskoles hjemmeside www.rhskole.dk.